

**Pogled
na uspešno
XIV. glavno
skupščino JUU**

Stanovske — uradniške zbornice

Ker v Avstrijski republiki vlada na podlagi nove ustave že delj časa pripravlja preobnovo celotne upravne ureditve in to na podlagi stanovskih zastopstev, se vsi avstrijski stanovi resno pripravljajo na organizacijo svojih vrst. Tako so tudi javni uslužbenci, združeni v Zvezi javnih nameščencev, izdelali načrt za ustanovitev uradniške zbornice, ki naj bi predstavljala vrhovno zastopstvo celokupnega stanu avstrijskih državnih uslužbencev in upokojujencev. Osnutek tega zakona po ureditvi uradniške zbornice je »Reichsverband der öffentlichen Angestellten« že predložil vsem odločujočim činiteljem.

Ker so razmere državnega uslužbenstva v Avstriji precej slične našim, ne bo odveč, če v naslednjem podamo v informacijo naših strokovnih društev kratek pregled smernic in načel, katera vsebuje omenjeni predlog za ta zakonski načrt.

Za vse ozemlje Avstrije naj se ustanovi posebna »Zbornica za javne nameščence«, katero bomo na kratko imenovali »uradniška zbornica«. Njen namen je varovanje skupnih interesov vseh uslužbencev, zaposlenih pri upravi zvezne države, dežel, občin in drugih javnopravnih teles. Njen cilj je pospeševanje in dvigovanje socialnega in gospodarskega položaja celokupnosti navedenih nameščencev. V vsaki deželi se ustanovi poseben pokrajinski odbor kot nekaka podružnica uradniške zbornice, ki ima sedež na Dunaju.

Uradniška zbornica, ki je samostojno pravno telo, katero more posedovati premoženje kakršnekoli vrste, vrši zlasti naslednje posle:

1. razpravlja o željah in predlogih glede vseh zadev, ki se tičejo aktivnih in upokojujnih javnih nameščencev;
2. predlaga oblastvom in zakonodajnim telesom poročila, mnenja in predloge, zlasti o ureditvi službenega razmerja, uslužbenskega in plačilnega prava, o zavarovanju uslužbencev in o vseh gospodarskih zadevah, ki se tičejo javnih nameščencev, zlasti o predmetih stanovanjske zaštite, ljudske prehrane, javnega zdravstva in narodne izobrazbe;
3. podaja mnenja o zakonskih načrtih in predpisih, ki se tičejo stanu javnih uslužbencev;
4. podaja strokovna mnenja o ureditvi javne uprave, o ustanavljanju in organizaciji javnih zavodov in naprav;
5. sodeluje pri ukrepih oblastev, namenjenih dvigovanju družabnega in gospodarskega stanja javnega uslužbenstva, kjer to zakoni predpisujejo;
6. pošilja zastopnike v druge korporacije in jim predlaga mnenja oz. predloge;
7. vodi statistiko poklicnih in strokovnih organizacij, vodi sezname o številu in kretanju javnih uslužbencev in sodeluje pri ugotavljanju državnega in gospodarskega položaja istih;

8. ustanavlja in upravlja potrebne zavode in ustanove za posredovanje dela, za skrbstvo v korist zdravja, za preskrbo javnih nameščencev in njihovih družin in za pospeševanje splošne duhovne in telesne, zlasti strokovne izpopolnitve;

9. sodeluje pri nadziranju vseh ustanov socialnega in gospodarskega značaja, namenjenih javnim uslužbencem.

Vsako leto pošlje zbornica izčrpno poročilo o svojih opažanjih vladi hkrati s poročilom o ukrepih, storjenih za izboljšanje gospodarskega in socialnega položaja javnih uslužbencev. — Pokrajinski odbori vrše iste posle na svojem ozemlju.

Uradniška zbornica je podrejena nadzorstvu vladnega predsednika in mora tudi drugim državnim in javnim oblastvom podajati na zahtevo zaželeno pojasnila in jih podpirati. Vsi načrti državnih oz. pokrajinskih zakonov, ki se tičejo gospodarskih ali pravnih interesov uslužbencev, ali ki zadevajo vprašanja službenega razmerja ali organizacije uprave, se morajo pred predložitvijo zakonodavnim telesom poslati uradniški zbornici oz. krajevno pristojnemu pokrajinskemu odboru. Prav tako so vsa državna in samoupravna oblastva ter zbornice za delo, trgovino in industrijo, delavske in kmetijske zbornice ter socialno zavarovalni zavodi dolžni, da nudijo uradniški zbornici potrebne podatke in jo v delu podpirajo.

Za javne uslužbence se smatrajo nameščenci zveze (države), nameščenci dežel, občin in uslužbenci drugih javnopravnih teles. Upokojujenci pripadajo k tisti sekciji zbornice, kamor bi pripadali kot aktivni.

Zbornica je sestavljena iz štirih odsekov, katere volijo pripadniki določenih uslužbenskih skupin. Zbornico tvori 80 članov, njene pokrajinske odbore pa po številu dotičnega uslužbenstva 12 do največ 30 članov. Kako se to število porazdeli na posamezne odseke, bo uredila volilna uredba, katero izda vlada.

Posel zborničnega člana je časten in brezplačen, povrnejo se pa članom dejanski izdatki, potrebni za izvrševanje njihovih posla. Člani se volijo z neposrednimi tajnimi volitvami na 4 leta in to po predpisih, veljavnih za volitve v druga zakonodajna telesa. Voli se po strokovnih odsekih, od katerih vsak tvori posebno volilno enoto.

Pravico voliti imajo vsi javni nameščenci, stari nad 24 let, ki imajo pravico voliti v druge javnopravne zakonodajne korporacije in so ob razpisu volitev najmanj dve leti v javni službi. Pasivno volilno pravico imajo vsi javni nameščenci, stari nad 30 let z več kot 5 leti javne službe in ki pripadajo odseku, v katerem kandidirajo. Vselej mora vsaj 70% vseh izvoljenih pripadati v vsakem odseku aktivnim uslužbencem.

Če se pojavijo okoliščine, ki bi bile preprečile izvolitev zborničnega člana, mora biti

ta iz zbornice izločen. Če se proti članom uvede kazenska preiskava, ki bi povzročila izgubo pasivne volilne pravice, ne sme dotični član do konca preiskave izvrševati svojega mandata. Tega izgubi tudi član, ki hudo zanemarljivo svojo dolžnost ali je neopravičeno trajno ne izvršuje. Izgubo članstva izreče zbornica z dvotretjinsko večino. Na mesto izločenega člana vstopi njegov namestnik.

Zbornični člani uživajo v tem svojstvu imuniteto. Zaradi izjav ali dejanj, izvršenih v svojstvu zborničnega člana, se ne more uvesti niti disciplinsko niti kazensko postopanje.

Zbornica izvoli izmed sebe z navadno večino glasov predsednika za dobo dveh let, prav tako pa vsak odsek načelnika za isto dobo. Načelniki odsekov so hkrati namestniki predsednika in tvorijo z njim načelstvo. Izvolitev načelstva mora potrditi vlada, ki zapreže tudi te zbornične funkcionarje, da bodo svoje naloge vestno izvrševali.

Načelstvo je odgovorno za izpolnjevanje zakonskih predpisov, zlasti da se ne prekrši delokrog zbornice in za izvrševanje njenih sklepov. Če načelstvo misli, da ne more prevzeti odgovornosti za izvršitev nekega sklepa, se sme obrniti na nadzorno oblastvo zaradi odločitve. Načelstvo sklepa z večino glasov, predsednik odloča. Zbornični tajnik ima posvetovalni glas. Predsednik vodi celotno poslovanje in je zakoniti zastopnik zbornice.

Da more uradniška zbornica pravilno in veljavno sklepati, mora biti navzoča vsaj polovica članov, ki sklepa z večino glasov; predsednik dirimira. Zbornica more postaviti posebne pododseke, ki se pečajo z natančno določenimi predmeti. Poslovanje ureja poslovnik, katerega sprejme zbornica in ga vlada potrdi. Vsak odsek o svojih zadevah samostojno razpravlja in predloži sprejete sklepe plenumu. Če zbornica tak predlog odkloni, ga sme odsek kot minoritetni votum sporočiti zakonodajnim telesom in oblastvom. Odseki morejo, če zbornica tako sklene, posamezne zadeve samostojno reševati. Vse zbornične posle vodi strokovno izobražen plačan tajnik, ki ne sme biti zbornični član. Postavlja ga zbornica na predlog načelstva, enako kot vse

ostale zbornične uslužbenke. Zanje se sestavi posebna uradniška pragmatika.

Za ustanovitev uradniške zbornice (oz. pokrajinskih odborov) pokrije stroške vlada, občine so dolžne zbornici nuditi brezplačne potrebne prostore. Vse izdatke za zbornico nosi celokupnost vseh v nji zastopanih javnih uslužbencev, stroške pokrajinskih odborov pa javno nameščentvo dotične pokrajine. O letnem proračunu sklepa zbornica na predlog načelstva, katerega mora predhodno odobriti nadzorno oblastvo. Zbornica razdeli skupno vsoto potrebnih sorazmerno med odseke po številu mandatov, odseki pa obremene sorazmerno uslužbenstvo, ki jim pripada. Te doklade se pobirajo od javnih uslužbencev kot posebni odtegljaji od plač oz. pokojnin in jih morajo izplačilne blagajne nemudoma dostavljati zbornici.

Če zbornica ali pokrajinski odseki ne redno vrše svoje naloge, če prekršajo svoj delokrog ali pa če se število zborničnih članov toliko zmanjša, da ne more več zbornica redno poslovati, jo sme vlada razpustiti. Nove volitve se morajo razpisati najkasneje v treh mesecih. Dotle vodi posle komisar, katerega postavi nadzorno oblastvo.

Za posvetovanje o posameznih stanovskih zadevah more zbornica člane nekega odbora iz zbornice in pokrajinskih odborov sklicati na posebno zborovanje, kateremu se pritegnejo zastopniki prizadetih društev dotične stroke. Prav tako more zbornica skupno razpravljati z drugimi stanovskimi zbornicami oz. zastopstvi. Z njimi izmenjuje takoj po sprejemu oz. predložitvi svoje sklepe oz. osnutke.

Ker je v današnjih časih vprašanje stanovskega zastopstva zmerom aktualnejše, smatramo, da je treba, da se naše strokovne in stanovske organizacije prično resno pečati s tem vprašanjem. Za nas drž. uslužbenke in upokojujence — zlasti po izkušnjah zadnjih časov — potreba lastne zbornice, ki bi varovala vsaj naše skupne najvitalnejše koristi, moralne in gnotne, nujna in vsakomur očitna.

(»Naš glas«, št. 16. od 15. VIII. 1934.)

Za gospodarsko udejstvovanje učiteljstva

Sodelovanje šole pri uvedbi in razširjenju štajerske kokoši. Kraljevska banska uprava je z odločbo z dne 1. avgusta 1934 IV No. 2815/2 odredila vsem upraviteljem srednjih, meščanskih in osnovnih šol obvezno gojitve štajerske kokoši na šolskih dvoriščih. Odločba se glasi:

Zelim, da sodelujejo pri izvajanju enotnega kmetijskega pospeševalnega programa v dravski banovini razen poklicnih kmetijsko-pospeševalnih organov tudi vsi ostali organi občne uprave, v kolikor je to pač mogoče.

Tu gre predvsem za intenzivno sodelovanje podeželskega učiteljstva, ki lahko v različnih panogah kmetijstva mnogo pripomore do napredka in izenačenja proizvodnje. Med drugimi panogami nudi tudi perutinarstvo zelo široko polje udejstvovanja. Mnogi podeželski učitelji so se že z vso ljubeznijo oprijeli reje domačegrudne štajerske kokoši. Dosti pa jih stoji še ob strani. Nekaj pa jih goji različne druge pasme ali pa brezpasemsko mešanico.

V bistvu našega upravnega sistema, ki združuje vse panoge občne uprave v enotne

Mariji Mehletovi v spomin!

Ko so se znova odprla vrata šolskih poslopij, ko je po ljubljanskih ulicah zopet zalovila učeča se mladina, smo stali ob odprtem grobu Marije Mehletove. Dolga vrsta pogrebcev, najkrajše jesensko cvetje, solzne oči njenih številnih učenk in tovarišic, vse je pričalo, da se zavedamo, kaj smo izgubili.

Pokojnica je bila rojena v Ljubljani, kjer je položila zrelostni izpit na državnem učiteljskem l. 1898. Že na učiteljsko je veljala za izredno nadarjeno, vzorno gojenko, in ta sloves si je ohranila do zadnjega diha. V svoji stroki temeljito izobražena, je napravila leta 1905. izpit za meščanske šole — ni zanemarljivo niti ene druge panoge izobrazbe. Obvla-

dala je ruščino, posečala strokovna predavanja, šivalne, kuharske tečaje, doigala leta je pela v Matičnem zboru ter je delovala kot odbornica v strokovnih in drugih društvih. Za vse si je ohranila zanimanje in si vzela čas, dasiravno je bila kot učiteljica vzor, ki ga je moral priznati in občudovati vsak, kdor je ž njo deloval. Njen pouk je bil užitek in to so dobro čutili tudi njene učenke, ki so ji bile zvesto vdane.

Pokojna tovarišica Mehletova je službovala v Bohinjski Bistrici in v Šmartnem pod Smarno goro, v Ljubljani pa na vladnici, na slovenski deklški osemrazrednici pri Sv. Jakobu in od l. 1919. do upokojitve na l. deklški meščanski šoli. Težka bolezen jo je primorala, da je predčasno prosila za pokoj. Z njenim odhodom smo izgubile značajno, vzorno, plemenito tovarišico, kakršnih je malo. Pa še je ostala našim učenkam velika dobrotnica. Kot odbornica zadruge »Dom učiteljice« je dala v svoji hiši na razpolago prostore za zavetišče, ki ga je zadruga izdrževala, plemenita pokojnica pa vodila s požrtvovalno, nesebično ljubeznijo. Kaj je pomenilo za naše učenke to toplo zavetje, bi vedeli najbolj povedati starši, ki jim je deco tako skrbno čuvalo to zlato srce, ki je prenehalo biti.

Kako skromne so moje besede, draga Marija, v primeri s Tvojim bogatim življenjem! Zapustila si nas in odšla na ono nepoznano pot, na kateri Ti bomo prej ali slej sledili vsi. Zakrila Te je svobodna jugoslovenska gruda, ki si jo tako vroče ljubila. Prelestna večerna zarja je gorela za našimi gorami, ko smo se vračali od Tvoje sveže gomile. Tebi, draga, nepozabna, pa je že zablestela zarja onega velikega dne, ki nas bo združil vse in mu ne bo konca v veke.

Ivanka Kalinova.

† Adolf Friedl

Trpek občutek smo imeli, ko smo zvedeli, da ga ni več. Tudi verjeti je težko takim besedam, ko je bil še vendar jak in za njegova leta je slovo za vedno le prenaglo.

Rojen je bil l. 1885. pri Sv. Barbari v Hal. Po dovršeni maturi l. 1906. na mariborskem učiteljskem je služboval v Selah pri Sv. Vidu, nato v Ptuj, pri Sv. Mariji in v Pušcavi. V svetovni vojni je bil na južni fronti, kjer so ga ujeli Italijani. Kdor je izkusil bridkosti ujetništva, bo umel, da je prinesel pokojni s seboj kali bolezni na poslednje službeno mesto v Svetinjah, kjer je nastopil službo l. 1920. Tu si je nabavil prvovrstno radio, s katerim je imel tako nepopisno veselje, da je predsedal pri aparatu ves svoj prosti čas in ga s ponosom razkazoval vsakemu obiskovalcu.

V torek, dne 21. avgusta je moral iskati v mariborski bolnišnici zdravniške pomoči, v nedeljo 26. je tam izdihnil.

Moral je iti on, katerega mehka duša ni mogla skriviti krila najmanjšemu metulju in je zahtevala, da se ohrani življenje vsem živim bitjem, da se vešele narave, da uživajo svobodo. Zahrbtne misli so mu bile tuje, imel je dobro voljo. Tudi on je bil smrtnik, kot vsi tisti, ki so mu kaj očitali.

Pustil je v največji tugi soprogo Anico, kako ga bo mogla pozabiti preizkušena draga mamica in edini še ostali brat!

Njegov pogreb 30. avg. je bil jasna slika narodove naklonjenosti in hvalečnosti, milo je bilo slovo nedolžne dece od svojega vzgojitelja. Sprejmi, dragi Adolf, zadnje pozdrave, saj ne morejo ostati zaprti v nas!

S podeželskega odra

(Ob uprizoritvi Franja Brenka drame »Simfonija v skrahiranem molu« na Prevaljah in v Slovenjgradcu.)

Prav je, če naše stanovsko glasilo pozorno spremlja dela in razvoj najmlajših v naših stanovskih vrstah. Zato ne smemo molče mimo dramatičnih prvenecv Franja Brenka, ki čisto gotovo pričajo o močnem talentu in hotenju ter zasužijo, da se resna kritika z njimi bavi.

Kljub lepemu uspehu, ki ga je dosegla uprizoritev Brenkovih »Koroških tihotapev« pred nekaj tedni na Fari pri Prevaljah, smo vendar šli z neko skepsis k predstavi zgornje drame. Čudni naslov je vzbujal vsakojake pomisleke in dvome. V resnici je delo po svoji idejni zasnovi in po tehničnih zahtevah pretežno za podeželske odre. Vendar je veliki veri in močni volji avtorjevi uspelo, da je napravila igra močen dojem na vse gledalce (tudi na tiste, ki globlje smisla drame niso razumeli), in to zaradi odrske učinkovitosti dela in izredno spretnosti režije. Čudil sem se, kaj je napravil avtor iz skromnih podeželskih diletantov. Postavil nam je na oder like, ki je vsak zase predstavljal dobro pogoden tip raznih stanov in kast naše »skrahirane« družbe. Razgaliti to družbo, predočiti jo v njeni notranji moralni zlomljenosti in lažnivosti, a nakazati tudi pot iz kaosa in mlakuže v boljši svet — to je bil namen dela. Težka, pretežka naloga, ki zahteva od avtorja globoko poznanje človeka, duhovno dozorelost in samostojno gledanje na svet. Treba bi bilo Cankarjeve človečanske preprostosti in duhovne širine, Krleževe pronicavosti in ostrine duha in obeh ustvarjalne sile za oblikovanje take snovi. To

upravne enote, leži, da se morajo posamezne panoge uprave v izvajanju enotnega programa podpirati. Tako je dolžnost vseh organov občine uprave — v kolikor se kakor koli udeležujejo v pospeševanju kmetijstva — da to storijo le v okviru enotnega pospeševalnega programa dravske banovine.

Za tuk. banovino je po tehtnem predurku že več let uvedena štajerska kokoš, kot edina pasma, katero se pospešuje v vseh krajih banovine. Zato je razumljivo, da mora med drugim vse učiteljstvo, če se v perutinarstvu sploh udeležuje — propagirati edino le štajersko kokoško pasmo.

Z ozirom na to odredbo, da se smejo na šolskih dvoriščih vseh srednjih in osnovnih šol dravske banovine gojiti edino kokoško štajerske pasme, neglede na to, čigava lastnina so. To odredbo je izvesti najdalje v teku treh let, in sicer tako, da:

1. najkasneje 31. oktobra 1934. izgrinejo vsi petlini drugih pasem ali brez pasme;
2. najkasneje 31. oktobra 1937. pa poslednja kokoš drugih pasem ali brez pasme.

O izvršitvi poročajo vodstva osnovnih šol do najkasneje 15. novembra 1934. (odnosno 1937.) sreskim načelstvom.

Sreska načelstva ter upraviteljstva srednjih in meščanskih šol pa do najkasneje 31. decembra 1934. (odnosno 1937.) kraljevski banki upravi.

Da se olajša preskrba dobrega plemenskega blaga štajerske pasme, bo kraljevska banska uprava v letih 1934. do vključno 1937. pri oddaji plemenskih petlinov in jarkic ter valinih jajc ob običajnih pogojih prvenstveno upoštevala šole.

Tozadavne akcije bodo vedno pravčasno objavljene in naj vstopijo zanimanci radi upoštevanja v stik s pristojnimi sreskimi kmetijskimi referenti.

Da se omogoči nabava čistokrvnih petlinov in jarkic šolam je izdala kraljevska banska uprava navodila za naročitev naraščajo čistokrvne štajerske kokoši, ki se bo dodeljeval letos prvenstveno šolam. Navedeni odluk kraljevske banske uprave z dne 21. julija 1934. III., No. 4990/1 se glasi:

Kakor vsako leto bo kraljevska banska uprava tudi letos oddajala subvencijske petline in jarkice po nižji ceni. Letošnja akcija se bo z ozirom na krizo izvršila le v manjšem obsegu. Da dobi kraljevska banska uprava pregled razpoložljivega blaga, na drugi strani pa pregled naročnikov, naročam sledeče:

Splošne vesti

KAJ JE RESNICA O LAVTARJEVIH RAČUNICAH?

Dvakrat sem poslušal predavanje o Lavtarjevih metodiki in o njegovih računih in obakrat sem odšel s kaj mešanimi občutki. V meni se je borila stara navada uporabljati zastarele pri nas že od nekdaj uvedene računice drugih avtorjev z mikavnostjo Lavtarjevih računov. Navada je železna srjaca — pa kljub temu se je umaknila svežosti metode domačega metodika. Vse stvari je izbilo dno to, da sem dobil Lavtarjeve knjige v roko. Pri pregledu, so vzbudile moje zanimanje nekatere posameznosti, nazadnje da sem jih proučil znova od začetka do kraja. Rezultat: Lavtar me je pridobil, popolnoma zase. Zgodilo se je to, česar ne bi nikdar verjel. Prelevil sem se v vnetega pristaša Lavtarjeve metode računskega pouka. In zato ne morem drugega svetovati, kakor da storite isto kot jaz: vzemite te knjige v roko ter jih temeljito proučite. Prepričan sem, da se bo vam zgodilo isto kot meni. Večja polovica našega učiteljstva že davno uporablja Lavtarjeve računice in število pristašev Lavtar-

bo morala kritika pri ocenjevanju tega dramskega prvenca upoštevati.

Gradnja stanovanjske hiše in razni posli pri njej, ki jih opravlja delavec, raznik, inženjer, policijski organ, dajejo zunanji okvir dramatičnemu dogajanju. V osrednjem dejanju stojita dve osebi, po svojem značaju ostro izstopajoči iz »skrahirane« družbe: demonični neznanec, ki ima v svoji oblasti vse niti usode nastopajočih oseb in idealni student filozofije. Po usmerjenosti svojega hotenja predstavljata dva antipoda, ki pa stojita oba v službi iste misli. Prvi predstavlja succus vseh negativnih lastnosti dobe, je goljuf, hinavec, morilec, nekdo, ki zametava vse tradicionalne vrednote, mefisto s pozitivno mislijo, ki zaničuje to družbo, te »proklete kreature« in jo hoče uničiti, jo spraviti v obup nad samim sabo, da bi potem ustvaril po sebi in svoji izvoljenki nov rod; drugi si je ohranil vero v človeka, veruje, da je mogoče ta rod odrešiti z velikimi dejanji in žrtvami. Demonični neznanec hoče študenta pridobiti za svoje namene, za pomočnika pri svojih uničevalnih načrtih, a ta se mu upre. Zdrav fant je z genialnimi sposobnostmi. Počitnice so. Kot naveden delavec dela pri zidavi hiše, da si prisluži potrebna sredstva za nadaljevanje studija. Boj med obema genijima je postavljen v družino »skrahiranega« ključavničarja, ki je prodal svojo obrt in si za izkupiček dal zgraditi stanovanjsko hišo ter hotel vnaprejšnje udobno živeti brez dela od najemnine. Njegovi hčerki sta drugega kova, hrepenita po odrešenju iz udušljivega ozračja domače hiše in sta pripravljene preko vseh predsodkov malomeščanske morale vse žrtvovati za izvoljenca. Očiten je avtorjev namen, naslikati propadanje družine naše dobe, družine v tistih plasteh, ki si zida bahave nebotičnike, čeprav na up, zida, ker noče, da bi padel videz in z njim oblast.

Režijo je imel v rokah avtor sam, sam je

I. Ponudbe.

Tako po prejemu te okrožnice je pisмено pozvati vsa tamk, kokušerejska središča, naj ponudijo razpoložljivo plemensko blago. V poštev pridejo samo ona rejska središča, ki odgovarjajo predpisom izdanim pod tukajšnji III. No. 13.403/1 z dne 5. decembra 1931., torej predvsem ona, ki so preteklo pomlad dobavljala jajca za valenje. V srezih, kjer ni zadosti rejskih središč lahko ponudijo tudi one kmetijske korporacije, ki so spomladi prejele večjo količino valinih jajc in sicer samo ono blago, ki se je dokazano izvalilo iz teh jajc. Nakup blaga se vrši tekom meseca oktobra in novembra po navodilih, ki sledijo. Kupilo se bo izključno dobro razvito blago iz zgodnjih spomladanskih gnezdi; biti mora popolnoma zdravo in brez najmanjše pasemske pogreške. Ker bo potreba le mala, naj rejci takoj odstranijo vse ono, kar ni popolnoma brezhibno.

Pregled dospelih ponudb predložite zanesljivo do 15. avgusta po priloženem obrazcu. Ako ni ponudb, odpade poročilo Z. 137 a.

II. Naročila.

Istotako nemudoma razglasite oddajo petlinov in jarkic s pripombo, da se bo oddalo le prvovrstno selekcionirano blago čistokrvne štajerske kokoši z zajemčeno nesnostjo mater nad 140 jajc na leto, in teže jajc od 57 do 65 g. Zanimanci sami plačajo po Din 10.— za vsakega petlina in po Din 20.— za vsako jarkico, v kolikor se ta cena s prispevki sreskih kmetijskih odborov ne bi še nadalje znižala.

Poziv na naročilo razpošljite predvsem kmetijskim organizacijam, zlasti vsem selekcijskim edincem, nadalje kmetijskim podružnicam in šolskim vodstvom. V srezih, kjer ni kmetijskih organizacij se naj upoštevajo tudi občine. Naročila kmetijskih organizacij in občin je napraviti po priloženem obrazcu Z. 137 c, predložiti jih je sreskim načelstvom do najkasneje 30. julija t. l. in istočasno vplačati odpadajoči znesek. Na naročila brez denarja se ni ozirati.

Na osnovi došlih naročil in vplačanih zneskov sestavijo sreska načelstva poročila na kraljevske banske uprave na obrazcu Z. 137 b, ki ga je predložiti do najkasneje 15. avgusta.

Predložiti je tudi prazna poročila.

Upoštevala se bodo letos predvsem šolska vodstva.

jeve metode narašča dnevno. Končno pa premislimo še nacionalni moment. Luka Lavtar je Slovenec, je naš domač metodik. Njegova metoda, ki jo je izoblikoval sicer že pred leti, je za las ista, kot se propagira danes v delovni šoli. Zaradi tega smo lahko ponosni na svojo Lavtarja, ki je že davno krčil pot najmodernejšim metodam pouka. Kako bi drugi narodi priznali Lavtarja, ko bi bil njihov? Pri nas se za naše velike može vse premalo zanimamo in navadno se nam odpro šele takrat oči, ko tujci pokažejo nanje. Že z nacionalnega stališča je torej naša dolžnost, da uporabljamo Lavtarjevo metodo v naših šolah: Na razpolago vam je najmodernejša metoda računskega pouka, ki jo je uvedel pedagog-domačin.

Učiteljska tiskarna si je nadela hvalevredno nalogo izdati Lavtarjeve računice prirejene po novem učnem načrtu. Naša dolžnost je, da z ozirom na uspešnost šolskega pouka in z ozirom na naše stanovsko podjetje podpremo to akcijo s tem, da uvedemo po vseh šolah brez izjeme Lavtarjevo metodo računskega pouka. M. Zor.

igral tudi najtežjo ulogo demoničnega neznanca, pretehtano do zadnjega giba in s pretesljivo dramatsko močjo. Tudi uloga studenta je bila podana z globokim življenjem. Uloga Slave je igrala naša mlada tovarišica Ferjanova tako živo in prepričevalno, da so gledalcem stopile solze v oči spričo strašne kontradikcije njenega vsakdanjega hišnega dela kot očeta služabnika in njenim duševnim bogastvom in hotenjem. V dobrih rokah je bila uloga temperamentne Ane. Izredno realistično so bili izoblikovani liki mutea, »forarbeiterja«, inženjerja, policijskega organa, obch delavcev in strežnikov. Muzikalno spremitvo za odrom (Schubertovo simfonijo) je umetniško dovršeno oskrbela gđ. Marica Kaffou, naša virtuosinja na klavirju.

»Simfonija« je delo za večje odre. Problematika snovi in zamisli je tako težavna, da bi bilo pravo čudo, če bi predstavljalo dovršen umotvor. Priča pa o ambicioznem avtorjevem hotenju, ki se ne plaši najtežjih problemov. »Simfonija« ni miselno zaključna enota. Po avtorjevi izjavi bo delo dokončal v drugi drami, kjer bo boj med dobrim in zlim dobojevan in rešeno vprašanje obstoja družine in kjer postane demonični neznanec le simbolični nekdo, ki ga je rodil čas, da bi očistil sebe. Vsa vmesna prizadevanja pa so stopinje v kolobarju, ki mu pravimo življenje. Nekaj, kar je bilo, kar je in bo.

Težko je danes prorokovati, kje se bo vsvarjalna moč mladega tovariša izkazala kot najbolj plodna, ali v področju literarnega dramskega dela ali v umetnosti oblikovanja odrskega življenja. V obeh smereh mnogo obeta. Upamo, da izpolni naša pričakovanja, da se bo z njegovo vero vase družila vedno strožja samokritika in da nam bo z rastočim bogastvom življenjskih izkušenj ustvarjal za naše kulturno življenje vedno zrelejša in pomembnejša dela. Doberšek.

— XI. učiteljski tečaj za telesno vzgojo in narodno izobraževanje v Crikvenici je trajal od 5. VII. do 2. VIII. t. l. Tečaj je vodil ban. šolski nadzornik Bogunović. Tečajniki so predelali predvsem telovadno snov za otroke od 6. do 10. leta in pa snov za otroke od 10. do 14. leta. Poleg praktičnih vaj, je bilo več teoretičnih predavanj. Tečaja so se udeležili učitelji(-ce) osnovnih šol iz vseh banovin, ki so bili vsi z uspehom zelo zadovoljni.

— Učiteljstvo na protituberkuloznem kongresu. (Iz »Zdravniškega vestnika«, posvečenega protituberkuloznemu kongresu.) Učiteljstvo se z veseljem in zanimanjem udeležuje dela v podeželskih protituberkuloznih ligah. Mnoge lige bi brez sodelovanja učiteljev in učiteljice zaspale in likvidirale. Tako naše učiteljstvo vzgledno kaže, da mu je tudi zdravje naroda pri srcu, zlasti, da razumeva socialne in gospodarske posledice, ki jih prinašajo med ljudstvo t. zv. ljudske bolezni, od katerih je tuberkuloza najbolj nevarna. Tudi protituberkuloznemu kongresu je učiteljstvo posvetilo vso svojo pozornost, katera se je kazala v izredno veliki udeležbi od strani učiteljstva na kongresu, zlasti pri predavanju docenta dr. I. Matka o problemu: »Šola in tuberkuloza«. K temu referatu je imel koreferat, posebni delegat JUJ, da je na ta način učiteljstvo podčrtalo svojo zavestnost in pa tudi svoje dolžnosti v borbi proti tuberkulozi med preprostim narodom. Učiteljstvo je dalo kongresu svoj poseben pečat. Vemo, da bodo tesne zveze, ki jih ima učiteljstvo z ljudstvom, naši protituberkulozni borbi v veliko korist. Prosvetljevanje ljudstva je v tej borbi eden najvažnejših predpogojev. Učiteljstvu čast in hvala Dr. B.

— Učiteljice gospodinjstvo-nadaljevalnih šol opozarjamo na današnjo prilogo »Kmetijske matice« in nabavo 4 knjig za 20 Din, ki jim bodo dobro služile pri pouku v teh šolah. Sprejmejo naj tudi poverjenjstvo.

— Učitelje kmetijsko-nadaljevalnih šol opozarjamo na današnjo prilogo »Kmetijske matice« in nabavo 4 knjig za 20 Din, ki jim bodo dobro služile pri pouku v teh šolah. Sprejmejo naj tudi poverjenjstvo.

— Člane »Kluba prijateljev vaše kulture« opozarjamo na današnjo prilogo »Kmetijske matice« in nabavo 4 knjig za 20 Din, ki jim bodo dobro služile za poglobljanje v kmetijske probleme naše vasi. Sprejmejo naj tudi poverjenjstvo.

»Kmetijske matice« nudi za 20 Din 4 knjige z vsebino podeželskih problemov, ki morajo zanimati vsakega učitelja narodne šole in so v tesni zvezi s smerjo narodne šole. Zato uporabite ugodno priliko in se poslužite naročila v prilogi ter se prigrasite za poverjenjstvo »Kmetijske matice«!

— »Rabljene Fleretove« »Naša prva knjiga« (30) odda po nizki ceni šol. uprav. Šv. Jernej p. Loče.

— V založbi knjigarne Fr. Leskoviška v Celju je izšla 3. predelana izdaja učbenika: Brinar Josip: Slovenska vadnica za meščanske šole. Vaje iz slovnice, pravopisa in spisa. (Višja stopnja.) Ministrstvo prosvete v Beogradu je z odlokom S. n. br. 23.368/34. odobrilo predelano in deloma razširjeno novo izdajo znane Brinarjeve »Slovenske vadnice«, ki je za meščanske šole edin odobren učbenik za slov. jezikovni pouk. A tudi v višjih razredih osnovne šole (oziroma višje narodne šole) bo nanovo predelana »Slov. vadnica« dobro služila kot pomožna knjiga, ki ne prinaša le vzorno obdelane snovi iz slovnice, pravopisa in spisa, ampak je zajedno bogata zkladnica pregovorov in rekov, pa tudi najznačilnejših citatov in odlomkov iz slov. slovstva.

Osebnne zadeve

— Napredovali so učitelji(-ce) v VIII. skupino 15. VII. 1934.: Kemperle Ljudmila iz Kapele (Ljutomer), Strah Anton iz Vel. Lašče (Kočevje), Batič Marija, zabavilja iz Maribora.

— Popravni učiteljski diplomski izpiti na drž. učiteljski šoli v Ljubljani so se delali v dneh 29. do 31. avgusta t. l. Z uspehom so napravili ta izpit sledeči kandidati in kandidatke: Benedičič Valentin, Brus Boris, Demšar Franc, Kveder Pavel, Lebez Miroslav, Pipp Anton, Stojkovič Rajko, Štrukelj Stanislav, Kelvišar Marija, Kofalt Frančiška, Lajovic Maksimilijana, Mikuz Marija, Mrak Bronislava, Nepuzlan Henrika, Petročnik Vlada, Raca Josipina, Sever Andrejana, Vazzaz Helena, Sosič Anton (kontrakt. učit.), in Bertok Dušana (kontrakt. učiteljica). — V celoti sta letos na tem zavodu polagala učiteljski diplomski izpit 102 osebi. Od teh je napravil z uspehom ta izpit 31 kandidat in 59 kandidatke. Za eno leto pa je bilo reprobiranih 9 kandidatov in 3 kandidatke. — Ravnateljstvo drž. učiteljske šole v Ljubljani, direktor: N. Marolt.

Učiteljski pravnik

— § Ali ima sodnijsko ločena žena pravico do rodbinske pokojnine.

Po besedilu § 147/2 uradn. zakona iz leta 1931. nimajo žene drž. uslužbencev, ki so ločene po predpisih rimsko kat. cerkve, pravice do rodbinske pokojnine. Sodnijska ločitev nima vpliva na pravico do pokojnine, kakor je tudi razsodil državni svet v nekem konkretnem primeru, ki ga spodaj objavljamo.

— § Rodbinska pokojnina ločeni ženi — razsodba državnega sveta Br. 14.455 z dne 23. VI. 1934 se glasi:

»U svom II. odeljenju, koje sastavljaju pretsednik odeljenja Barič dr. Josip, potpretседnik državnog saveta, članovi: Sardelič dr. Rudolf, Vildovič Antonije, Milovanović Zarko, Čubrovič dr. Pavle, i delovodje sekretara Bijelacinić Duro, uzeo je u razmatranje tužbu M. V., vdove pokojnega J., bivšega učitelja, podnetu protivu rešenja ministra prosvete od 9. nov. 1933. O. n. br. 70.664, kojim je riješeno, da penzija pripada samo maloletnome B., kao zakonitom sinu umrloga J., a da udova V. nema prava na penziju, kao razvedena s obzirom na čl. 147 Zakona o činovnicima građanskog reda.

Pošto je proučio tužbu, osporeno rešenje i ostale akte, koje se na ovaj predmet odnose, kako i odgovor ministrov na tužbu poslat pritom od 3. aprila 1934. O. n. br. 20.516, državni svet je našao, da je osporeno rešenje protivno zakonu sa sledećih razloga:

Po čl. 147. Zakona o činovnicima iz g. 1923. porodična penzija pripada na ravne delove službenikovoj ženi i deci, rodenoj u zakonitom braku ili pozakonjenj.

Nastoji navod u osporenem rešenju, da je tužilja razvedena žena sa razloga, što po odredbama rimokatoličke crkve i austrijskog građanskog zakona (§ 111.) puno važna bračna veza može se razvesti između katolika samo smrću jednog supruha.

Presudom okružnog suda u Ljubljani C. g. I. s. 738/28—22. od 11. juna 1929. godine nije razveden brak između tužilje i pokojnog M. J., već je samo odvojen od stola i postelje.

Bračna veza između gore imenovanih ostala je puno važna, te prema tome tužilji, kako službenikovoj ženi pripada pravo na porodičnu penziju.

Neumestno je pozivanje u odgovoru ministrovom na odredbu § 147 (stav. II.) novog činovničkog zakona iz 1931. godine sa razloga, što je pokojni M. umro 22. marca 1930. godine i prema tome pravo na porodičnu penziju ima se razpraviti po odredbama staroga činovničkog zakona iz 1923. godine.

Sa izloženog osporeno rešenje kao protivno zakonu ima se poništiti.

S toga, a na osnovu čl. 17. iz 34. Zakona o državnom savetu i upravnim sudovima i tar. br. 52. Zakona o taksama, državni svet

presuđuje:

da se poništi rešenje ministra prosvete od 9. nov. 1933. godine O. n. br. 70.664, o čemu presudom u prepisu izvestiti parnične strane.

Naša gospodarska organizacija

—g Učiteljstvo za svoje bolne tovariše. V 7.—8. štev. »Zdravniškega vestnika«, ki je posvečen I. jugoslovenskemu protituberkuloznemu kongresu, je tudi poročilo o naši podporni zadrugi »Učiteljski samopomoči« in njenem podpornem skladu. Za uvod temu poročilu je urednik »Zdravniškega vestnika« napisal nastopne, za nas laskave besede: »Učiteljstvo, ki je pokazalo toliko pozitivnega zanimanja za delo protituberkuloznega kongresa, ima tudi, sicer polno razumevanje za težek položaj bolnih tovarišev. To priča predvsem dejstvo preusmeritve »Učiteljske samopomoči«, ki je postala s tem podporna blagajna za tuberkulozne učitelje. To je prvi korak za bolniško zavarovanje celokupnega učiteljstva, ki se živahno pripravlja.

Učiteljska tiskarna

—t Lavtarjeve računice, ki so prikrojene po novem učnem načrtu je natisnila in založila Učiteljska tiskarna. Kritika je ocenila nove računice vseskozi pohvalno. Z ozirom na uspešnost pouka priporočamo, da se po vseh naših šolah, ki streme po sodobnosti uvede Lavtarjeve računice.

L. Lavtar: Posebno ukoslovje računskega pouka v narodni šoli. Kot učno knjigo jo je odobrilo ministrstvo prosvete z odlokom O. N. br. 33578 z dne 13. V. 1933. in glav. prosv. svet. S. br. 212 z dne 29. IV. 1933.

Knjiga, ki služi kot nekakšna razlaga Lavtarjeve metode, obsega teoretični in praktični del. Za uvod pa je postavljen zelo zanimiv zgodovinski pregled. V teoretičnem delu so razložene posebnosti računstva po delovnem principu z originalnega Lavtarjevega stališča. V praktičnem delu pa so psihološko utemeljene vse učne stopnje in razni medsebojni prehodi računskih operacij razdeljenih po posameznih šolskih letih osnovne in višje narodne šole. Brez te knjige je nemogoče razumeti Lavtarjevo metodo in s pridom uporabljati njegove računice.

L. Lavtar: Računica začetnica za osnovne šole. Predelal Ljudevit Černež, ilustriral J. Poljanec in D. Humek.

Ta računica začetnica je zelo originalno ilustrirana v večbarvnem tisku. Posamezna števila so tako ponazorjena, da naravnost silijo otroka k štetju in k računanju. Nad vse praktični so prehodi od ene vrste do druge. Vmes je vpletenih vse polno ponavljalnih vaj, tako, da je računica vsestransko uporabljiva.

L. Lavtar: Računica za osnovne šole. 3. šolsko leto. Računanje v številnem obsegu od 1 do 1000. Predelal Lj. Černež. Pregledal in dopolnil Fran Fink. Kot učno knjigo jo je odobrilo ministrstvo prosvete z odlokom O. N. br. 21971 z dne 30. III. 1933. in glav. prosv. Sav. S. br. 228 z dne 21. III. 1933.

Knjigo odkljuje logična razvrstitev učne snovi, posamezne stopnje in izpeljave upo-